

Chambre des Représentants

SESSION 1969-1970

11 JUIN 1970

PROJET DE LOI sur l'enseignement spécial.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'EDUCATION NATIONALE (1)

PAR M. HUREZ.

MESDAMES, MESSIEURS,

Au cours de la réunion consacrée à l'examen de ce projet de loi, la Commission unanime a exprimé le souhait qu'il soit adopté rapidement par la Chambre.

Un membre a demandé des précisions au sujet des amendements apportés par le Sénat en séance publique.

I. — Exposé du Ministre de l'Education nationale (secteur français).

Le Ministre de l'Education nationale (secteur français) signale qu'à l'article 2, le dernier alinéa du littéra c résulte d'un amendement du Gouvernement tendant à assurer qu'un délai soit garanti au terme duquel les sections deviennent des établissements autonomes.

A l'article 12, un § 2 est inséré provenant d'un amendement du Gouvernement, sous-amendé par M. Henckaerts. Le Gouvernement estime que la « guidance » médicale,

(1) Composition de la Commission :

Président : Mme Craeybeckx-Orij.

A. — Membres : M. Blanckaert, Mme Craeybeckx-Orij, MM. Ene-man, Magnée, Otte, Remacle, Swaelen, Verroken. — MM. De Keule-neir, Denis, Mme Groesser-Schroyens, MM. Hurez, Lacroix, Lamers, Lauwereins. — MM. Claes (A.), Delforge, Grootjans, Gustin, Sprockeels. — MM. Coppieters, Verduyn. — M. Laloux.

B. — Suppléants : MM. Henckens, Nothomb, Van Raemdonck, Mme Verlact-Gevaert. — MM. Baudson, Close, Mathys, Van Hoorick. — MM. Cantillon, Defraigne, Hubaux. — M. Vansteenkiste. — M. Perin.

Voir :

713 (1969-1970) :

— N° 1 : Projet transmis par le Sénat.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1969-1970

11 JUNI 1970

WETSONTWERP op het buitengewoon onderwijs.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE NATIONALE OPVOEDING (1)

UITGEBRACHT DOOR DE HEER HUREZ.

DAMES EN HEREN,

Tijdens de vergadering die aan de bespreking van dit wetsontwerp was gewijd, heeft de Commissie eenparig de wens uitgesproken dat het door de Kamer spoedig wordt aangenomen.

Een lid heeft nadere uitleg gevraagd over de amendemen-ten welke door de Senaat in openbare vergadering zijn aangebracht.

I. — Uiteenzetting van de Minister van Nationale Opvoeding (Franse sector).

De Minister van Nationale Opvoeding (Franse sector) wijst erop dat in artikel 2 het laatste lid van littera c is ingevoegd bij een amendement van de Regering m.b.t. het vaststellen van een termijn binnen welke de afdelingen autonome inrichtingen worden.

In artikel 12 is een § 2 ingevoegd ingevolge een amen-ment van de Regering, waarop een subamendement door de heer Henckaerts was voorgesteld. De Regering is de

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : Mevr. Craeybeckx-Orij.

A. — Leden : de heer Blanckaert, Mevr. Craeybeckx-Orij, de heren Eneman, Magnée, Otte, Remacle, Swaelen, Verroken. — de heren De Keuleneir, Denis, Mevr. Groesser-Schroyens, de heren Hurez, Lacroix, Lamers, Lauwereins. — de heren Claes (A.), Delforge, Grootjans, Gustin, Sprockeels. — de heren Coppieters, Verduyn. — de heer Laloux.

B. — Plaatsvervangers : de heren Henckens, Nothomb, Van Raemdonck. — Mevr. Verlact-Gevaert. — de heren Baudson, Close, Mathys, Van Hoorick. — de heren Cantillon, Defraigne, Hubaux. — de heer Vansteenkiste. — de heer Perin.

Zie :

713 (1969-1970) :

— N° 1 : Ontwerp overgezonden door de Senaat.

psychologique et socio-culturelle est une nécessité absolue durant toute la durée des études. Le sous-amendement de M. Henckaerts poursuit un but de précision.

Le Gouvernement jugeait que la guidance devait être confiée aux établissements mêmes qui déterminaient la qualification du handicap. Le mot « établissement » paraissait peu adéquat et, selon M. Henckaerts, le Gouvernement souhaitait voir confier cette mission aux organismes et médecins qui avaient été appelés à donner un avis sur l'établissement le plus apte à recevoir le handicapé.

Telles sont les deux modifications essentielles du projet intervenues en séance publique du Sénat.

II. — Discussion générale.

Un membre regrette qu'à l'occasion de la discussion de l'article 6, la création d'une inspection spécifique de l'enseignement spécial n'ait pas été prévue.

D'autre part, l'application de la loi pourra donner lieu à des abus. Aussi, demande-t-il une plus grande rigueur dans l'application du chapitre II, quant à l'admission des élèves dans l'enseignement spécial. De nombreux enfants de travailleurs étrangers sont trop facilement placés dans l'enseignement spécial.

Néanmoins, il ne déposera aucun amendement qui serait de nature à retarder l'adoption du projet.

Le Ministre de l'Education nationale (secteur néerlandais) répond qu'une conclusion trop rapide ne peut être tirée de ce dernier fait, au sujet duquel plusieurs explications sont peut-être possibles.

Un commissaire demande des précisions sur certains points : l'article 5 in fine prévoit que, pour les catégories de handicapés à déterminer par le Roi, l'inscription dans un établissement, une section ou un institut d'enseignement spécial est subordonnée à la production d'un rapport établi par un médecin dont la qualification est déterminée par arrêté royal. Selon lui, ce rapport devrait plutôt être fait par une équipe, qui se mettrait d'accord sur l'admission d'un enfant dans l'enseignement spécial. De plus, il appartiendrait à cette équipe d'assurer la guidance des élèves.

Le même membre énumère ensuite les différentes catégories de handicapés reprises dans le rapport du Sénat. Il s'élève contre le « fétichisme du quotient intellectuel » Pour éviter que, sur cette seule base, un enfant soit confié ou non à l'enseignement spécial, un rapport devrait être fait par une équipe.

Ce membre estime qu'à l'occasion de l'application de la loi, une collaboration est indispensable entre les départements de l'Education nationale et de la Santé publique en matière de soins et d'éducation. Cependant, il ne voit pas clairement comment le financement sera réparti entre les deux départements, du moins en ce qui concerne l'enseignement de l'Etat.

Enfin, le commissaire insiste sur la nécessité d'une installation rapide du Conseil supérieur de l'Enseignement spécial, si possible immédiatement après la publication de la loi.

Un autre membre estime que le problème des handicapés constitue pour la population une grande préoccupation qui a été ressentie lors du dépôt au Sénat d'un amendement concernant la construction d'écoles. Si le Pacte scolaire n'a pas prévu de solution en ce domaine, il existe néanmoins des besoins qui, selon lui, doivent être examinés.

Un membre fait la distinction entre les handicapés et les retardés pédagogiques. L'article 22, § 2, stipule que ces

mening toegedaan dat de medische, psychologische en sociaal-culturele begeleiding een absolute noodzakelijkheid is gedurende de hele studietijd. Het subamendement — Henckaerts heeft tot doel dit nader te bepalen.

De Regering meende dat de begeleiding aan dezelfde organismen die de kwalificatie van het gehandicapt-zijn zullen vaststellen, moest worden toevertrouwd. « Organismen » scheen hier niet het juiste woord te zijn en de heer Henckaerts meende dat de Regering die taak ongetwijfeld wenste op te dragen aan de instellingen en geneesheren die reeds een advies hadden verstrekt over de inrichting die het best voor de gehandicapte paste.

Ziedaar de twee voornaamste wijzigingen die de openbare vergadering van de Senaat in het ontwerp heeft aangebracht.

II. — Algemene bespreking.

Een lid betreurt dat de bespreking van artikel 6 niet te baat werd genomen om in de oprichting van een speciale inspectie voor het buitengewoon onderwijs te voorzien.

Anderzijds zal de toepassing van de wet aanleiding tot misbruiken kunnen geven. Hij vraagt dan ook dat men met betrekking tot de opnemings van leerlingen in het buitengewoon onderwijs veel strenger te werk zou gaan bij de toepassing van Hoofdstuk II. Heel wat kinderen van buitenlandse arbeiders worden al te gemakkelijk in het buitengewoon onderwijs geplaatst.

Hij zal nochtans geen amendement indienen dat de aanneming van het ontwerp zou kunnen vertragen.

De Minister van Nationale Opvoeding (Nederlandse sector) antwoordt dat men niet te snel conclusies mag trekken uit laatstbedoeld feit, waarvoor wellicht verscheidene verklaringen mogelijk zijn.

Een lid vraagt nadere uitleg over sommige punten : artikel 5 bepaalt in fine dat voor de inschrijving in een inrichting, afdeling of instituut voor buitengewoon onderwijs voor de door de Koning bepaalde categorieën van gehandicapten een verslag is vereist dat moet worden opgesteld door een geneesheer wiens bevoegdheid is vastgesteld bij koninklijk besluit. Volgens dit lid zou dit verslag beter worden opgesteld door een team, dat het eens zou moeten zijn over de opnemings van een kind in het buitengewoon onderwijs. Deze ploeg zou bovendien gelast zijn de leerlingen te begeleiden.

Hetzelfde lid handelt dan even over de verschillende in het Senaatsverslag opgesomde categorieën van gehandicapten en hij verzet zich tegen het stellen van een blind vertrouwen in het intelligentiequotient. Om te vermijden dat een kind alleen op die grond al dan niet aan het buitengewoon onderwijs wordt toevertrouwd, zou een verslag door een team moeten worden opgesteld.

Hetzelfde lid meent ook dat bij de toepassing van de wet samenwerking inzake verzorging en opvoeding noodzakelijk is tussen de departementen van Nationale Opvoeding en van Volksgezondheid. Het lid ziet echter niet goed in hoe de financiering zal worden verdeeld over de twee departementen, althans wat betreft het rijksonderwijs.

Ten slotte dringt het lid aan op de spoedige installatie van de Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs, zo mogelijk dadelijk na de bekendmaking van de wet.

Een ander lid is van oordeel dat het probleem van de gehandicapten een belangrijk punt van zorg voor de bevolking is, wat sterk tot uiting is gekomen toen in de Senaat een amendement werd voorgesteld betreffende het oprichten van scholen. Al heeft het Schoolpact geen oplossing op dat terrein gebracht, bestaan er niettemin noden die volgens hem moeten worden onderzocht.

Er wordt nog gesproken over het onderscheid tussen gehandicapten en achterblijvers uit een pedagogisch oog-

derniers sont groupés dans des classes d'adaptation lorsque leur effectif le permet, et demande quelle est la signification de cette disposition.

Un autre membre craint que, après le vote de la loi, il se pose un problème d'enseignement pour les retardés pédagogiques parce que ces enfants seront retirés de l'enseignement spécial pour être réintroduit dans l'enseignement ordinaire.

Un membre demande si le problème des frais de transport des enfants handicapés est réglé de façon définitive. Actuellement, les frais sont partagés entre la commune, la province et l'Etat, mais cette situation ne peut se prolonger, les retards de paiement étant considérables. L'Etat ne peut-il prendre en charge tous les frais ?

Un commissaire souhaite enfin que soit réglé le statut civil et pécuniaire des convoyeuses, qui accompagnent les enfants. Quand commence et quand finit leur responsabilité ?

Le Ministre de l'Education nationale (secteur français) répond que le problème de la convoyeuse est à l'étude au département de la Fonction publique. Les convoyeuses sont insuffisamment rémunérées actuellement. Cependant, les puéricultrices doivent aussi accompagner les enfants, et la responsabilité est donc partagée. C'est un problème à régler au sein de chaque établissement.

En ce qui concerne les frais de transport, le problème est résolu par l'article 20 du projet, qui prévoit que l'Etat les prend en charge. Actuellement les retards de paiements proviennent de l'absence de contrôle des frais réclamés, mais dès que ce dernier sera organisé, les paiements seront réguliers.

Les retardés pédagogiques seront regroupés dans des classes d'adaptation lorsque leur effectif le permettra, ce qui signifie qu'on adoptera les normes de l'enseignement spécial pour les classes d'adaptation, dans l'enseignement primaire.

L'article 5 in fine prévoit que, pour certaines maladies déterminées, une guidance particulière doit être assurée par un médecin. Il n'y a pas de danger d'abus.

Ce n'est pas uniquement le quotient intellectuel qui est déterminant pour le placement des élèves dans l'enseignement spécial.

En ce qui concerne la collaboration entre les départements de l'Education nationale et de la Santé publique, l'Education nationale n'intervient que pour les dépenses d'enseignement.

Le Conseil supérieur de l'Enseignement spécial sera constitué rapidement. De nombreux arrêtés royaux d'exécution ont d'ailleurs comme base un avis de ce Conseil.

Enfin, en ce qui concerne le problème de la construction d'écoles, le Ministre de l'Education nationale (secteur néerlandais) déclare qu'il a été réglé momentanément. La discussion reste ouverte entre les signataires du Pacte scolaire.

III. — Votes.

Les articles ainsi que l'ensemble du projet de loi ont été adoptés à l'unanimité.

Le Rapporteur.

L. HUREZ.

Le Président.

G. CRAEYBECKX-ORIJ.

punt. Artikel 22, § 2, bepaalt dat deze laatsten in aanpassingsklassen worden gegroepeerd indien hun aantal het toelaat. Er wordt gevraagd wat die bepaling betekent.

Een ander lid vreest dat er na de goedkeuring van de wet een probleem zal rijzen in verband met het onderwijs van de « pedagogische achterblijvers », aangezien die kinderen aan het buitengewoon onderwijs zullen worden onttrokken en in het gewoon onderwijs ingeschakeld.

Een lid vraagt of het probleem van de kosten voor het vervoer van gehandicapte kinderen definitief geregeld is. Thans worden die kosten verdeeld over de gemeente, de provincie en de Staat, maar dat kan niet blijven duren, want er zijn te veel achterstallen in de betalingen. Kan de Staat niet alle lasten op zich nemen ?

Ten slotte wenst een lid een regeling voor het burgerlijk en geldelijk statuut van de begeleiders die de kinderen vergezellen. Waar begint en waar eindigt hun aansprakelijkheid ?

De Minister van Nationale Opvoeding (Franse sector) antwoordt dat het probleem i.v.m. de begeleiders thans in het Departement van het Openbaar Ambt bestudeerd wordt. De begeleiders worden thans onvoldoende bezoldigd. Nochtans moeten de kinderverzorgsters eveneens de kinderen vergezellen, zodat de verantwoordelijkheid gedeeld wordt. Dit is een vraagstuk dat in elke instelling moet worden opgelost.

Het probleem van de reiskosten wordt geregeld door artikel 20 van het ontwerp, dat bepaalt dat deze door de Staat ten laste worden genomen. De huidige achterstand bij de betalingen is te wijten aan het feit dat er geen toezicht is op de kosten die worden teruggevorderd, doch zodra dat toezicht zal zijn ingericht, zullen de betalingen regelmatig geschieden.

De pedagogische achterblijvers zullen in aanpassingsklassen worden gegroepeerd zodra hun aantal het toelaat, wat betekent dat men de normen van het buitengewoon onderwijs zal overnemen voor de aanpassingsklassen in het lager onderwijs.

Artikel 5 in fine bepaalt dat, voor sommige welbepaalde ziekten, een bijzondere begeleiding door een geneesheer moet worden verstrekt. Er is geen gevaar voor misbruiken.

De plaatsing van leerlingen in het buitengewoon onderwijs wordt niet uitsluitend beslist op grond van het intelligentiequotient.

In verband met de samenwerking tussen de departementen van Nationale Opvoeding en Volksgezondheid draagt Nationale Opvoeding alleen bij in de kosten van het onderwijs.

De Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs zal spoedig worden samengesteld. Talrijke koninklijke uitvoeringsbesluiten steunen trouwens op een advies van die Raad.

Ten slotte verklaart de Minister van Nationale Opvoeding (Nederlandse sector) dat het vraagstuk van de schoolbouw tijdelijk geregeld is. De besprekingen tussen de ondertekenaars van het Schoolpact worden voortgezet.

III. — Stemmingen.

De artikelen en het gehele wetsontwerp worden eenparig aangenomen.

De Verslaggever.

L. HUREZ.

De Voorzitter.

G. CRAEYBECKX-ORIJ.